

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

תורה – שמות פרק כה'

(טז) ונתת אל הארץ את העדת אשר אתן אליה: (טז) ונתת אל הארץ את העדת אשר אתן אליה: (טז) ותתן בארונא ית סהודתא די אתן לך:

(יז) ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארפה ואמה וחצי רחבה: (יז) ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארפה ואמה וחצי רחבה: (יז) ותעבד כפרתא דרהב דכי תרתין אמין ופלגא ארפה ואמתא ופלגא פתיה:

(יח) ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת: (יח) ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת: (יח) ותעבד תרין כרובין דרהב נגיד תעבד ויהיון מתרין סטרי כפרתא:

(יט) ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפרת תעשו את הכרבים על שני קצותיו: (יט) ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפרת תעשו את הכרבים על שני קצותיו: (יט) ועבד כרובא חד מסטרדא מכא וכרובא חד מסטרדא מכא מן כפרתא תעבדו ית כרוביא על תרין סטרוהי:

(כ) והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרבים: (כ) והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרבים: (כ) ויהון כרוביא פריסן גדפיהוון לעלא מטליו בגדפיהוון על כפרתא ואפיהוון חד לקבל חד לקבל כפרתא יהון אפי כרוביא:

(כא) ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליה: (כא) ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליה: (כא) ותתן ית כפרתא על ארונא מלעלא ובארונא תתן ית סהודתא די אתן לך:

רש"י

מקשה – בטד"ץ זלע"ז (געהאלמעכרט). כמו (דניאל ו) לא ללא נקשן: קולת הכפרת – ראשי הכפרת:

(יט) ועשה כרוב אחד מקלה – שלא תאמר שנים כרובים לכל קלה וקלה לכך הארך לפרש כרוב אחד מקלה מזה: מן הכפרת – עלמה תעשה את הכרובים זהו פירושן של מקשה תעשה אותם שלא תעשם לפני עלמם ותחברם לכפרת:

(כ) פרשי כנפים – שלא תעשה כנפיהם שוכבים אלא פרושים וגבוהים למעלה אלא ראשיהם שיהא י' טפחים בחלל צדין הכנפים לכפרת כדליתא בסוכה (דף טז):

(כא) ואל הארץ תתן את העדות – לא ידעתי למה נכפל שהרי כבר נאמר ונתת אל הארץ את העדות. ויש לומר שזא ללמד שבעודו

(טז) ונתת אל הארץ – כמו בארון: העדות – התורה שהיא לעדות ציני וציניכס שתיית אהכם מלות הכתובות זה:

(יז) כפרת – כסוי על הארון שהיה פתוח מלמעלה ומניחו עליו כמין דף: אמתים וחצי ארכה – כארכו של ארון ורחבה כרחבו של ארון ומונחת על עובי הכתלים ארבעתם ואע"פ שלא נתן שיעור לעוביה פירשו רבותינו שהיא עוביה טפח (סוכה ה):

(יח) כרבים – למות פלרוף תינוק להם: מקשה תעשה – שלא תעשם לפני עלמם ותחברם כראשי הכפרת לאחר עשייתם כמעשה אורפים שקורין שולדירי"ן אלא הטיל זהב הרבה בתחלת עשיית הכפרת והכה בצפיט ובקורנס בצמלע וראשין בולטין למעלה ולייר הכרובים בצליטת קולתיו:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

העדות אל הארון ואח"כ ויתן את הכפורת על הארון מלמעלה:

ארון לבדו כלל כפרת יתן תחלה העדות לתוכו ואח"כ יתן את הכפרת עליו וכן מצינו כשהקים את המשכן נאמר (שמות מ) ויתן את

נביא – מלכים א פרק ו' ט'-יד'

(ט) וַיִּבֶן אֶת הַבַּיִת וַיְכַלֶּהוּ וַיִּסְפֹּן אֶת הַבַּיִת גְּבִים וַיִּשְׁדֶּרֶת בְּאַרְזִים: (ט) ובנא ית ביתא ושכלליה וטליל ית ביתא בהנתוכין ועילא מנהון סדרא דרכפת רישיה שריתא ארזיא:

(י) וַיִּבֶן אֶת הַיָּצוּעַ (הַיָּצוּעַ) עַל כָּל הַבַּיִת חֲמִשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיִּאָּחֶז אֶת הַבַּיִת בְּעֵצֵי אַרְזִים: (י) ובנא ית תיקא על כל ביתא חמש אמין רומיה וטליל ית ביתא בעאי ארזיא:

(יא) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל שְׁלֹמֹה לֵאמֹר: (יא) והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם שלמה למימר:

(יב) הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר אֲתָה בִּנְיָה אִם תִּלְךָ בַּחֲקוֹתַי וְאֵת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְשִׁמְרַתְּ אֶת כָּל מִצְוֹתַי לִלְכֹת בָּהֶם וְהִקְמַתִי אֶת דְּבָרַי אֲתָךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל דָּוִד אָבִיךָ: (יב) ביתא הדין די את בני אם תהך בקימי וית דיני תעביד ותטר ית כל פקודי למהך בהון ואקים ית פתגמי עמך די מלילית עם דוד אבוך:

(יג) וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל: (יג) אשרי שכנתי בגו בני ישראל ולא ארחיק ית עמי ישראל:

(יד) וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת וַיְכַלֶּהוּ: (יד) ובנא שלמה ית ביתא ושכלליה:

רש"י

הגבים, לדריסת הרגל, כשעולין לראות צדק הבית. וכן תרגם יונתן: ושדרות בארזים – ועילא מנהון (רולא לומר, מן הגבים) סידרא דרכפת רישי שריתא ארזיא, ורכפת לשון תכיפת, וחזירו (שמאל צ כב יב) עבי שחקים, תרגום יונתן: מריכפת עננין קלילין (ושדרות, כלומר היו נסרים סדורים זה אל זה, רד"ק):

(י) חמש אמות קומתו – של כל אחד ואחד, הרי גובהן חמש עשרה אמות, לבד עובי התקרה. ויאחז את הבית – הוא כיסוי הגג העליון, והספון האמור למעלה, הוא תקרת העלייה:

(ט) ויספון – לשון כסוי תקרה. גבים ושדרות בארזים – שתי תקראות, אחת עשויה לנוי מלמטה, ואחת של לחוי ארזים מלמעלה, של גבים היא התחתונה. ותרגם יונתן: בהנתוכין, ולא ידעתי מה הן, ושמעתי משמו של רבי מנחם ז"ל, שהם נסרים ארוגים נאים כמין אורה, וקורין לו בלשוננו צילי"ד, ובלשון אשכנז (גהימל"ט), והיא לשון 'שמים', 'שמי קורה'. ואני אומר, שהם לבנים חלולים, והם כחצי קנה עגול, שעושין לכסוי בתים (בלשון אשכנז דעק ליגל). גבים – לשון ארמי: גובתא דקניא, והם היו (למעלה), והשדרות (למטה). ושדרות – לחוי ארזים סדורים למעלה מן

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

כתובים – משלי יז' יא'–טז'

- (יא) אף מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו: (יא) ברם גברא מרידא בעי בישתא ומלאכא נוכזריא ישתדר עליה:
 (יב) פגוש דב שכול באיש ואל כסיל באולתו: (יב) פגיע דוב ורתיתא בגברא חכימא לא מתזיע וסכלא בשטיותיה נפל:
 (יג) משיב רעה תחת טובה לא תמיש {תמוש} רעה מביתו: (יג) פריע בישתא חלף סבתא לא תפסוק בישתא מן ביתיה:
 (יד) פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש: (יד) אשד דמא היך מיא מגרי תגרי וקדם אצטדיא אטעי דינא:
 (טו) מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת יהוה גם שניהם: (טו) דמזכי לרשיעא ומחויב לצדיקא מרחקתיה דאלהא אף תרויהון:
 (טז) למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין: (טז) למא דין אזלא ליה תגרותא לסכלא דלית ליה לבא וחכמתא:

רש"י

- (יא) אך מרי יבקש רע – כלומר מי שכל דבריו מרי וסרצנות הוא יבקש רע תמיד:
 (יב) פגוש דוב שכול באיש – טוב לאדם שיפגע בו דוב משכל ואל יפגע בו אחד מן הכסילים המסיתים אותו לסור מה' ומתורתו:
 (יד) פוטר מים ראשית מדון – המתחיל במריבה הוא כפותח חור בגדרי אגפי אמת

משנה – בבא מציעא פרק ט'

- (א) המקבל שדה מחברו, מקום שנהגו לקצור, יקצור, לעקור, יעקור, לחרש אחריו, יחרש. הכל כמנהג המדינה. בשם שחולקין בתבואה, כף חולקין בתבן ובקש. בשם שחולקין ביו, כף חולקין בזמורות ובקנים. ושניהם מספקין את הקנים:
 רע"ב – (א) המקבל שדה – באריסות, למחאה לשליש ולרביע. או בחכירות, בכך וכך כורין לשנה: לחרוף אחריו – אחר הקצירה או העקירה, כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבה וימותו: ובקנים – המעמידים את
 (ב) המקבל שדה מחברו, והיא בית השלחין או בית האילן, יבש הפעין ונקצץ האילן, אינו מנכה לו מן חפורו. אם אמר לו חבר לי שדה בית השלחין זה או שדה בית האילן זה, יבש הפעין ונקצץ האילן, מנכה לו מן חפורו:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

בחכירות כד וכך כורין לשנה. למעיקרא לא גלי דעתיה דמשום מעין או אילן טפי לה בחכירותיה: חכור לי בית השלחין זו – גלי דעתיה דבשכיל שהיא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו:

(ג) הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ וְהוֹבִירָהּ, שְׂמִין אוֹתָהּ בְּמָה רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת וְנוֹתֵן לוֹ, שְׂפָה בּוֹתֵב לוֹ, אִם אוֹבִיר וְלֹא אֶעֱבִיד, אֲשִׁלֵּם בְּמִיטְבָּא:

ולא אעשה זה פעולה הראויה לה: אשלים במיטבא – כפי מה שהיתה ראויה לעשות אם היתה חרושה וזרועה כראוי:

(ד) הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ וְלֹא רָצָה לְנַכֵּשׁ, וְאָמַר לוֹ מָה אֶכְפֹּת לָךְ, הוֹאִיל וְאֲנִי נוֹתֵן לָךְ חֲבוּרָה, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, מִפְּנֵי שִׁיכּוּל לֹאמֵר לוֹ, לְמַחֵר אֶתָּה יוֹצֵא מִמֶּנָּה, וּמַעֲלָה לְפָנַי עֲשָׂבִים:

איכפת לך – אם יחסר חלקי שהעשבים מכחישים השבלים, אתן לך חכירות כד וכך כורין שפסקתי עמך:

(ה) הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ וְלֹא עֲשִׂתָּהּ, אִם יֵשׁ בָּהּ פְּדֵי לְהַעֲמִיד פְּרִי, חֵיב לְטַפֵּל בָּהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה קִצְפָּה בְּפְרִי. אֶלֶּא אִם יֵשׁ בָּהּ פְּדֵי נְפִילָה:

קצפה בכרי – אין קצפה זו ראויה שתהיה שדה גדולה כשיעור כרי ושדה קטנה כשיעור כרי. ואינה דומה טיפולה של שדה גדולה לטיפולה של שדה קטנה: אלא אם יש בו כדי נפילה – כלומר כשיעור מה שזרע בה, חייב לטפל בה. ואין הלכה כרבי יהודה:

רע"ב – (3) בית השלחין – קרקע יבשה שאין די לה מי גשמים: או בית האילן – ובשכיל האילן היא חציבה על הארץ, שנוטל חלק בפירות בלא טורח: יבש המעין – שבה. שממנו משקין אותה: מן חכורו – אם קבלה

רע"ב – (ג) המקבל שדה – למחאה לשליש ולרביעי: והובירה – שלא חרש בה ולא זרעה: אם אוביר – אעשהנה זורה: ולא אעבד –

רע"ב – (7) ולא רצה לנכש – לנקות התבואה מעשבים רעים, שמחזיקים בה הקרקע ומעכזין התבואה מלעלות: מה

רע"ב – (ה) המקבל שדה מחבירו – למחאה לשליש ולרביעי כארץ: ולא עשתה – תבואה אלא מעט. וזו לו הארץ למנוע מלהתעסק בה עוד, שאין בה כדי טרחו: אם יש בה כדי – לעשות מתבואתה כרי. שיש בו כדי לכסות הרחת שזורים בה התבואה, והוא קרוז לכסותים. חייב לטפל בה בעל כרחו: מה

(ו) הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ וְאֶכְלָה חֶגֶב או נְשִׂדָפָה, אִם מִפֶּת מְדִינָה הִיא, מְנַבָּה לוֹ מִן חֲבוּרוֹ, אִם אֵינּוּ מִפֶּת מְדִינָה, אֵינּוּ מְנַבָּה לוֹ מִן חֲבוּרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם קִבְּלָה הַיָּמֵנוּ בְּמַעוֹת, בֵּין פֶּה וּבֵין פֶּה אֵינּוּ מְנַבָּה לוֹ מִחֲבוּרוֹ:

בקעה: אינו מנכה – לאמר לו מזלך גרם: בין כך ובין כך – אפילו היא מכת מדינה אינו מנכה. שעל המעות לא נגזרה גזירה:

(ז) הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ בְּעֵשְׂרָה כוֹר חֲטִים לְשָׁנָה וְלָקְתָּהּ, נוֹתֵן לוֹ מִתּוֹבָה. הָיוּ חֲטִיָּה יְפוֹת, לֹא יֹאמֵר לוֹ הָרִינִי לִקְחָ מִן הַשּׁוֹק, אֶלֶּא נוֹתֵן לוֹ מִתּוֹבָה:

שדופות הללו. ולא מצי היאך למומר ליה חטים יפות קא צעינא מינד:

רע"ב – (ו) המקבל שדה – בחכירות כד וכך כורין: מכת מדינה – שאכל חגב, או נשדפו רוב שדות של אותה מדינה או אותה

רע"ב – (ז) ולקחה – שהיו החטים שדופות: נתן לו – עשרה כורים שפסק עמו מחטים

(ח) הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְזָרְעָה שְׁעוּרִים, לֹא יִזְרְעֶנָּה חֲטִים, יִזְרְעֶנָּה שְׁעוּרִים. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹסֵר. תְּבוּאָה, לֹא יִזְרְעֶנָּה קִטְנִית, קִטְנִית, יִזְרְעֶנָּה תְּבוּאָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹסֵר:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

כשזורעים אותה שנה ממין זה ושנה ממין אחר. ולענין פסק הלכה הכל לפי הקרקע ולפי המקום. אם התנה עמו בדבר שמכחיש הקרקע מעט אינו יכול לשנות ולזרוע דבר שמכחיש הרבה. ואיפכא פרי:

(ט) המִקְבֵּל שָׂדֶה מִחֵבְרוֹ לְשָׁנִים מוֹעֲטוֹת, לֹא יִזְרַעְנָה פִּשְׁתָּן, וְאִין לוֹ בְּקוֹרֵת שְׂקָמָה. קִבְּלָה הַיָּמֵנוּ לְשִׁבַע שָׁנִים, שָׁנָה רֵאשׁוֹנָה יִזְרַעְנָה פִּשְׁתָּן, וְיֵשׁ לוֹ בְּקוֹרֵת שְׂקָמָה:

שנים אינן נעשות קורות. הלכך קבלה לפחות משבע שנים לא יקוץ קורות שבה, ללאו אדעתא דקורות נחית, דבשנים מועטות אינם חוזרים לקורות. אבל קבלה לשבע שנים, שנה ראשונה זרעה פשתן וקוץ שקמה שבה:

(י) המִקְבֵּל שָׂדֶה מִחֵבְרוֹ לְשִׁבּוּעַ אֶחָד בְּשִׁבַע מֵאוֹת זוֹז, הַשְּׁבִיעִית מִן הַמִּנְיָן. קִבְּלָה הַיָּמֵנוּ שְׁבַע שָׁנִים בְּשִׁבַע מֵאוֹת זוֹז, אִין הַשְּׁבִיעִית מִן הַמִּנְיָן:

(יא) שְׂכִיר יוֹם גּוֹבָה כָּל הַלַּיְלָה, שְׂכִיר לַיְלָה גּוֹבָה כָּל הַיּוֹם, שְׂכִיר שְׁעוֹת גּוֹבָה כָּל הַלַּיְלָה וְכָל הַיּוֹם. שְׂכִיר שִׁבְתָּ, שְׂכִיר חֲדָשׁ, שְׂכִיר שָׁנָה, שְׂכִיר שְׁבּוּעַ, יֵצֵא בַיּוֹם, גּוֹבָה כָּל הַיּוֹם, יֵצֵא בַלַּיְלָה, גּוֹבָה כָּל הַלַּיְלָה וְכָל הַיּוֹם:

לא משתעבד ליה עד הבוקר: שכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה – הכי קאמר, שכיר שעות דיום גובה כל היום, שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה: שכיר שבוע – שמיטה: ילא ביום – שכלתה שכירותו לבוקר או ביום, גובה כל היום. וכיון ששקעה חמה עובר עליו: ילא כלילה – שכלתה שכירותו כלילה: גובה כל הלילה וכל היום – דכיון דמשכה פעולתו משתחשך הוי ליה שכיר לילה, ואינו עובר עליו בבוקר עד למחרת בשקיעת החמה:

רע"ב – (ח) המקבל שדה מחזירו לזרעה שעורים – בחכירות כך וכך שעורים או חטים או מעות: לא יזרעה חטים – שהחטים מכחישות הקרקע [ויותר] מן השעורים: רש"ג אומר – שקשה לקרקע

רע"ב – (ט) לשנים מועטות – פחות משבע שנים: לא יזרעה פשתן – שזרע פשתן מכחיש בארץ הרבה ושרשיו נשארים בקרקע עד שבע שנים: ואין לו בקורת שקמה – עץ תאנה של יער הוא, וקולאס ענפיו לקורות הבנין, והם חוזרים וגללים, ופחות משבע

(י) שכיר יום גובה כל הלילה, שכיר לילה גובה כל היום, שכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום. שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע, יצא ביום, גובה כל היום, יצא בלילה, גובה כל הלילה וכל היום: רע"ב – (יא) שכיר יום גובה כל הלילה – שלאחריו, שנאמר (ויקרא י"ט) לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר. ואי אפשר לומר שבשכיר לילה מדבר, שהרי אין שכירות משתלמת אלא בסופה, דכתיב (ס"ה) כשכיר שנה בשנה, ודרשין מינה וצבא מליעא ס"ה ע"א שכירות של שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת. אלמא לא משתעבד ליה לשכיר יום עד שקיעת החמה. וכי כתיב לא תצא על כרחך בשכיר לילה תוקמיה, שנשתעבד לו לבוקר משכלתה שכירותו. וכן תלין נמי לא תוקמיה בשכיר לילה, דהא

(יב) אֶחָד שְׂכִיר אָדָם וְאֶחָד שְׂכִיר בְּהֵמָה וְאֶחָד שְׂכִיר כְּלָיִם יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם (דברים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, וְיֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם (ויקרא יט) לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד בֹּקֶר. אִימָתִי. בְּזָמַן שִׁתְּבַעוּ, לֹא תִבְעוּ, אִינוּ עוֹבְרֵי עָלָיו. הַמְּחָהוּ אֶצֶל חֲנֻנִי אוֹ אֶצֶל שְׁלֹחָנִי, אִינוּ עוֹבְרֵי עָלָיו. שְׂכִיר, בְּזָמַנוּ נִשְׁבַּע וְנוֹטַל, עֹבֵר זָמַנוּ אִינוּ נִשְׁבַּע וְנוֹטַל. אִם יֵשׁ עֲדִים שִׁתְּבַעוּ בְּזָמַנוּ, הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטַל. גַּר תּוֹשֵׁב יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, וְאִין בּוֹ מִשּׁוּם לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד בֹּקֶר:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

– משום דבעל הבית טרוד בפועלו ולפעמים סבור שנתן והוא לא נתן, שקלוה לשבועה מצעל הבית ושדויה אשכיר: שלא בזמנו – אף על גב דבעל הבית טרוד בפועלו, כי מטא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומדכר, ולא תשד בעל הבית שהוא עובר על כל תליו: גר תושב – שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבלות. אין בו משום לא תליו, דכתיב ברישא דקרא רעד, רעד ולא גר תושב:

(יג) הַמְלוֹחַ אֶת חֲבֵרוֹ, לֹא יִמְשְׁכְּנוּ אֶלָּא בְּבֵית דִּין, וְלֹא יִכְנַס לְבֵיתוֹ לְטַל מִשְׁכּוֹנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד) בַּחוּץ תַּעֲמִד. הָיוּ לוֹ שְׁנֵי כְּלָיִם, נוֹטֵל אֶחָד וּמְנִיחַ אֶחָד, וּמְחִזֵּר אֶת הַכֶּר בְּלִילָה וְאֶת הַמְחִרְשָׁה בַּיּוֹם. וְאִם מֵת, אֵינּוּ מְחִזֵּר לַיּוֹדְשָׁיו. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אִף לְעֵצְמוֹ אֵינּוּ מְחִזֵּר אֶלָּא עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמִשְׁלֹשִׁים יוֹם וְלֹהֲלֹן מוֹכְרֵן בְּבֵית דִּין. אֲלֶמְנָה, בֵּין שֶׁהִיא עֲנִיָּה בֵּין שֶׁהִיא עֲשִׂירָה, אֵין מִמְשְׁכְּנִין אוֹתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְלֹא תִחַבֵּל בְּגַד אֲלֶמְנָה. הַחוּבֵל אֶת הָרְחִים, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחֵיב מִשּׁוּם שְׁנֵי כְּלָיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) לֹא יִחַבֵּל רְחִים וְרֵכֵב. וְלֹא רְחִים וְרֵכֵב בְּלֶבֶד אֲמָרוּ, אֶלָּא כָּל דְּבַר שְׁעוֹשִׂין בּוֹ אֲכָל נֶפֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כִּי נֶפֶשׁ הוּא חִבֵּל:

העבטו כתיב (דברים כ"ד), לו ולא לזורק: עד שלשים יום – זמן בית דין. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: בין שהיא עניה בין שהיא עשירה וכו' – משום דאיכא למאן דאמר, עניה הוא דאין ממשכנו, שמתוך שאתה כריך להחזיר לה והיא נכנסת ויוצאת אלך, אתה משיאה שם רע בשכנותיה, אצל עשירה דליכא למימר הכי, אימא ממשכנו, קמשמע לן האי תנא דלא, דכתיב לא תחבול בגד אלמנה, אחד עניה ואחד עשירה במשמע: משום שני כלים – העלוונה רכב. והתחתונה רחיס:

רע"ב – (יב) אחד שכר זהמה ואחד שכר כלים – דכתיב לא תליו פעולת שכיר אתך, כל שפעולתו אתך, ואפילו זהמה וכלים: לא הצעו אינו עובר עליו – דכתיב אתך, לדעתך שלא מדעתו: המחיה – נתקו מאכלו והעמידו אכל חנוני ואמר לו תן לפועל זה דלינר פירות ואני אשלם, או אמר לשלחני תן לו דלינר מעות: אינו עובר עליו – דכתיב אתך, ולא שהמחה אכל חנוני: שכיר בזמנו נשבע ונוטל

(יג) המלוח את חברו, לא ימשכנו אלא בבית דין, ולא יכנס לביתו לטל משכנו, שנאמר (דברים כד) בחוץ תעמיד. היו לו שני כלים, נוטל אחד ומניח אחד, ומחזיר את הכר בלילה ואת המחירשה ביום. ואם מת, אינו מחזיר ליודשיו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן מוכרין בבית דין. אלמנה, בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה, אין ממשכנין אותה, שנאמר (שם) ולא תחבול בגד אלמנה. החובל את הרחים, עובר בלא תעשה, וחיב משום שני כלים, שנאמר (שם) לא יחבול רחים ורכב. ולא רחים ורכב בלבד אמרו, אלא כל דבר שעושין בו אכל נפש, שנאמר (שם) כי נפש הוא חבל:

רע"ב – (יג) המלוח את חברו – והגיע זמן ולא פגע: לא ימשכנו – ליקח ממנו משכון בעל כרחו ואפילו בשוק, אלא ע"י שליח בית דין, שיקח ממנו ברשות ב"ד: ולא יכנס לביתו – אפילו שליח ב"ד לא יכנס לביתו. וכל שכן בעל חוב עצמו: היה לו שני כלים – וחובו כנגד שניהם ומשכנו בשניהם: נוטל אחד ומחזיר אחד – בשעה שהוא כריך לזה, יחזירו ויעכב השני אצלו, כדמפרש ואזיל, מחזיר את הכר כלילה ואת המחירשה ביום: מת – הלוה. אין משיב העבט לזורקים, שאין כאן מלות השבת העבט, דהשז תשיב לו את

גמרא – בבא מציעא דף קז ע"א

אמר ליה רב יהודה לרבין בר רב נחמן רבין אחי לא תזבין ארעא דסמיכא למתא דאמר רבי אבהו אמר רב הונא אמר רב אסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמותיה איני והא אשכחינהו רבי אבא לתלמידיה דרב אמר להו מאי אמר רב בהני קראי ברוך אתה בעיד וברוך

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

אתה בשדה ברוך אתה בבואך וברוך אתה בעצאתך ואמרו ליה הכי אמר רב ברוך אתה בעיר שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת ברוך אתה בשדה שיהו נכסיך קרובים לעיר ברוך אתה בבואך שלא תמצא אשתך ספק נדה בשעת ביאתך מן הדרך ברוך אתה בעצאתך שיהו צאצאי מעיך כמותך ואמר להו רבי יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר שיהא בית הכסא סמוך לשולחנך אבל בית הכנסת לא ורבי יוחנן לטעמיה דאמר שכר פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסיך משולשין שלישי בתבואה שלישי בזיתים ושלישי בגפנים ברוך אתה בבואך וברוך אתה בעצאתך שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא לא קשיא הא דמהדר ליה שורא ורתקא הא דלא מהדר ליה שורא ורתקא והסיר ה' ממך כל חולי אמר רב זו עין רב לטעמיה דרב סליק לבי קברי עבד מאי דעבד אמר תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ ושמואל אמר זה הרוח שמואל לטעמיה דאמר שמואל הכל ברוח ולשמואל הא איכא הרוגי מלכות הנך נמי אי לאו זיקא עבדי להו סמא וחיי:

רש"י על הגמרא

בשכונתי, ואני צאה לבית מדרשך להתפלל משולשין שיש שנה שלוקה בגפנים ובזיתים ואין לוקה בתבואה, ויש שנה שלוקה בזו ולא בזו, ותהי לו פליטה: לא קשיא – דרב ארבי: שורא וריתקא – חומה ורתוקת גדר של נכריס, כמו (איכה ב) חיל וחומה: כל חלי – דבר שכל החלאים תלוין בו, וזו העין, עין רעה: עבד מה דעבד – יודע היה ללחוש על הקצרות ולהבין על כל קצר וקצר באיזו מיתה מת אם מת בזמנו אם בעין רעה: הכל ברוח – כל החלאים ותולדות מיתה על נשיבת הרוח באין, הכל לפי השעה והאדם, יש לך אדם שרוח פלוני קשה לו ובשעה פלוני: והאיכא הרוגי מלכות – הרוגי חרב: אי לאו זיקא – שנכנס במכה: עבדי סמא וחיי – סם המחבר בשר חתוכה, ומן העשבים הוא, כדאמר בהמוכר את הספינה (בבא בתרא עד, ב):

לא תזבון – לא תקנה שדה הסמוכה לעיר, שעין בני האדם שולטת בה תמיד: אסור לאדם בו' – שלא יפסידנה בעין הרע: קרובין לעיר – שלא יהא טורח להכניס פירות: ספק נדה – וכל שכן ודאי: אמר להו – רב אבא רבי יוחנן לא אמר הכי: סמוך לשולחנך – כלומר סמוך לביתך, שלא תצטרך להרחיק בשדות, והאי דנקט שולחנך שתוכל לבדוק עלמך לפני אכילה ולאחר אכילה, כדאמר בשבת (מא, א) כדתניא הגלך לנקביו ואוכל דומה לתנור שהסיקוהו על גבי אפרו, ואחר אכילה שהמאכל דוחק ומוציא את המעוכל, ואם יהא צריך להרחיק פעמים שהעמוד חוזר וצא לידי הדרוקו, אבל בית הכנסת סמוך לביתו לרבי יוחנן לאו מעליותא היא: רבי יוחנן לטעמיה – דאמר במסכת סוטה (כב, א) שכר פסיעות יש, דאמר למדנו יראת חטא מצתולה, וקיצול שכר מאלמנה, שאמרה לו ולא שכר פסיעות יש אם בית הכנסת

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

זוהר – תרומה דף קלב' ע"ב

אל ברוך, דא סדורא דאתון זעירין, ותקוני פנסת ישראל בכל יומא בעלותא. ובגין דאינון אתון זעירין, לית רווחא בינייהו, ואינון תקוני עולימתן דאתין עם מטרוניתא לגבי מלכא עלאה:

קדושא דא דקא מקדשי מלאכי עלאי, לאו איהו ביחיד. והא אוקימנא, כל קדושה דאיהו בלשון הקודש, יחיד אסיר ליה למימר. תרגום, לעולם ביחיד, ולא בסגיאין, ויחיד איהו תקונא דיליה ודאי, ולא סגיאין. וסימן לדא דא, שנים מקרא ואחד תרגום. שנים לישנא דסגיאין איהו, ודאי קדושה דלשון הקודש אסיר איהו ביחיד. קדושת תרגום אסיר איהו בסגיאין, אלא ביחיד לעולם. אחד תרגום תנינן, ולא תרין ולא יתיר. תרגום אתיא למיעוטא, והכי אצטריך. לשון הקודש אתיא לרבויא, והכי אצטריך. דמעלין בקודש ולא מורדין. ובתרגום מורדין ולא מעלין. אחד תנינן, ולא יתיר, ולא מעלין כלל:

קדושא דא, קדושתא דאתקדשת שכינתא, וכל אינון רתיבין דילה, לאתקנא לגבי מלכא עלאה. ובגין דאיהו קדושת עלמא תתאה, איהו מיושב ולא בעמידה. (דף קל"ג ע"א) קדושה אחרא דאחרוני עלותא, איהו קדושתא דעלמא עלאה, ובגין כן איהו בעמידה, בגין לאמשכא לה לתתא, וכל מלוי דעלמא עלאה, איהו בעמידה ולא מיושב:

ובכל הני קדושתא, ישראל מתקדשי בהו לתתא. ועל דא ישראל מתקדשי בקדושה דרתיבא תתאה מיושב. ובקדושה דרתיבא עלאה מעומד. קדושה אחרא, איהו תוספת קדושה, בגיני כן איהו בתר עלותא. ובגין דאיהו תוספת קדושה, על קדושת אחרנין, איהו לבתר עלותא. ובגין דכל חד וחד בעי לאמשכא עליה מההוא תוספת, אתתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום. ואי תימא הא אית בה קדושת לשון הקודש. ההוא לעבור, לאתקדשא פלהו בכלל, בההוא תוספת קדושה. ובגין דיחיד לית ליה רשות, לאומרה בלשון הקודש, ולא אתקדשא יחידאי, אתקיננו לה בלשון תרגום, ואיהו ביחיד, לאתקדשא כל חד וחד בההוא תוספת, לאמשכא עליה קדושה יתיר. זכאה חולקיהון דישראל, דקא מתקדשי בקדושי עלאי, בגין דאינון דבקין לעילא, דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בני אלהיכם חיים בלכם היום:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ד'

הלכה – הרמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ג'

(א) הקורא את שמע רוחץ ידיו במים קודם שיקרא הגיע זמן קריאתה ולא מצא מים קודם שיקרא לא יאחר קריאתה וילך לבקש מים אלא מקנה ידיו בעפר או בצרור או בקורה וכיוצא בהן וקורא:

(ב) אין קורין לא בבית המרחץ ולא בבית הכסא אע"פ שאין בו צואה ולא בבית הקברות ולא בצד המת עצמו ואם הרחיק ארבע אמות מן הקבר או מן המת מותר לקרות וכל מי שקרא במקום שאין קורין בו חוזר וקורא:

(ג) בית הכסא החדש שהוכן ועדיין לא נשתמש בו מותר לקרות קריאת שמע לנגדו אבל לא בתוכו מרחץ החדש מותר לקרות בתוכו היו שני בתים זימן אחד מהם לבית הכסא ואמר על השני וזה הרי השני ספק אם הזמינו לכך אם לא לפיכך אין קורין בו לכתחלה ואם קרא יצא אמר גם זה הרי שניהם מזומנין ואין קוראין בהן חצר המרחץ והוא המקום שבני אדם עומדין בו לבושין מותר לקרות בו קריאת שמע:

מוסר – משערי קדושה ח"ב שער ד'

שְׁלַחוּ מִתָּמָס אֵיזָהוּ בֶן הָעוֹלָם הֵבֵא עֲנוּתוֹ וּשְׁפַל בְּרָךְ שִׁיף עֵייל שִׁיף נְפִיק וְגָרִיס
בְּאוֹרֵייתָא תְּדִירָא וְלֹא מִחֻזִיק טִיבוּתָא לְנַפְשִׁיהָ וְעֵתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת עֲטָרָה
בְּרֹאשׁ כָּל צְדִיק וְכוּלִי. יְכוּל לְכַל תְּלַמּוּד לֹמֵר וְלִשְׁאָר עֲמֹ לְמִי שְׁמִשִּׁים עֲצֵמוֹ כְּשִׁירִים
וּבִסְפֵר הַזֹּהָר פְּרֻשֵׁת שְׁלַח הַכִּי פִתַח רַב מִתִּיבְתָא זְכָאָה אִיהוּ מָאן דְּאָזְעִיר גְּרַמְיָה בְּהָאִי
עֲלָמָא מָאן דְּאִיהוּ זְעִיר אִיהוּ רַב וּמָאן דְּאִיהוּ רַב אִיהוּ זְעִיר וְכוּלִי. עוֹד שָׁם בְּפִרְשֵׁת
תְּרוּמָה אָמַאי אֶקְרִי יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי עַל דְּהוּהָ מְבַזָּה גְּרַמְיָה לְגַבִּי מָאן דְּגָדוּל מִינִיהָ וְעַל
דְּאִי זָכָה לְמִקְרִי בֶן אָדָם מִה דְּלֹא אִיקְרִי הַכִּי בַר נֶשׁ אֶתְרָא וְאֶקְרִי רַם כְּדָכְתִּיב (אִיזב ל"ג)
בְּרַכָּאֵל הַבּוּזִי מִמְשַׁפְּחַת רַם וְכוּ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה לְמָה נִמְשָׁלָה הַתּוֹרָה
לְמִים מִה הַמִּים אִין הוֹלְכִין אֵלָא לְמִקּוּם נְמוּךְ כֶּף אִין הַתּוֹרָה שׁוֹרָה אֵלָא בְּמִי שְׁרוּחוֹ
נְמוּכָה:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה,
דניאלה פורשונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל